

Befogadták a csuvasok

Dmitrijev Juditot Szalontai Juditként ismerik sokan Csongrád megyében.

Fotó: Gyenes Kálmán

Szalontai Judit a szegedi egyetem hallgatójaként segített Róna-Tas András tanszékvezetőnek a csuvasok nemzeti költeményét magyarra fordítani. Azt meséli Judit: a professzor és Anatolij a ludas abban, hogy 23 éve a Volga vidékén él.

Sokan emlékezhetnek Csongrád megyében Szalontai Juditra, aki a múlt század hetvenes éveiben a Szovjetunióba induló barátságvonatokon csoportokat kísért, és tolmácsolást is. Akkoriban még a szegedi egyetem orosz-altajisztika szakos hallgatója volt. Róna-Tas András tanszékvezető tanítványaként elsajátított egyes török nyelveket, foglalkozott mongolisztikával, arabisztikával, ám a csuvas szavakat kedvelte meg leginkább. Még egyetemista volt Juditka, amikor professzora neki és csoporttársának, Agyagási Klárának azt a feladatot adta, hogy segítsenek magyarra fordítani a csuvasok nemzeti költeményét, a Narszpít. A Volga közelében élő kis nép irodalmában olyan ez a mű, mint nálunk Arany Toldija vagy a finnnekél a Kalevala.

Szalontai Judit nemcsak nyelv-

könyvekből és szótárból tanult csuvasul, hanem a diplomája megszerzése előtt egy évet töltött Csuvasföld fővárosában, a Szegedtől mintegy háromezer kilométerre lévő Csebokszáriban. Ott ismerkedett meg Anatolijjal, akivel házasságot kötött éppen 25 esztendeje. Azóta Dmitrijev Juditnak hívják Róna-Tas András egykori tanítványát, aki szerint a professzor és Tólik, mert ez a beceneve a férjének, egyaránt ludas abban, hogy Csuvasija lett a második hazája.

Mert befogadták Csebokszáriban Juditot, mert szinte csuvasabb a csuvasoknál. Példa erre, hogy a férje nem igazán beszél saját nemzete nyelvét, míg ő azal keresi a kenyerét. Persze nem lett hűtlen szülőföldjéhez sem. Most, amikor hazalátogatott Szegedre, nem tagadta: olykor még ma is gyötri a honvágy. Nem véletlenül választották két gyermeküknek olyan nevet, amely mind a magyar, mind az orosz nyelvben megvan. Andris műszaki egyetemen tanul, Katica meg orvostanhallgató.

Dmitrijev Judit a magyar nyelv csuvas jövevényszavaival foglal-

kozik. – A VI. században a csuvasok ősei és a magyarok ősei szomszédságban éltek a Kubán folyó környékén – magyarázza. A csuvasok őseinek, az óbolgároknak fejlettebb volt a kultúrájuk, mint a magyarok elődeinek. Ezért az eleink sokat tanultak tőlük, például az állattenyésztést, földművelést és így tovább. Azt mondja Judit, hogy ezek a szavak csuvas eredetűek. A magyarság eredetéről a hivatalos nézetet képviseli, vagyis a magyar nyelv szerinte is finnugor eredetű. De vannak benne csuvasos jövevényszavak, ilyen például a komló, a gomba, a kőköröscin.

Csebokszáriban immár 23 éve a Csuvas Tudományos Kutatóintézetben dolgozik, filológiai tudomány kandidátusa. Több fordítása jelent meg: a csuvasokról kiadott magyar tanulmányokat fordította oroszra. Az egyik könyv címe: A csuvas ősvallás emlékei. Mészáros Gyula gyűjtötte ehhez az anyagot még a XX. század elején. Am a csuvasok mindaddig nem tudták azt megismerni, amíg Dmitrijev Judit le nem fordította.

BALÁZSI IRÉN

Profilbővítés a csongrádi magán-középiskolában

A csongrádi volt gimnáziumi leánykollégium B épületét tavaly vásárolta meg az azóta is folyamatosan fejlődő A+Euro-Pay szakközépiskola. Az intézmény új képzési profilok bevezetésével alapozza meg az új tanév sikerét.

A megyében Szegeden és Hódmezővásárhelyen kihelyezett tagozatot működtető, csongrádi székhelyű A+Euro-Pay Szakközépiskola és Kollégium a tanévet új képzési profilok bevezetésével indította. A magánfenntartású intézményben – a Veszprémi Egyetem Mérnöki Karával kötött megállapodás értelmében – már pénzügyi, valamint számviteli szakügyintézőket is képeznek. Szabóné Pintér Etlaka igazgatótól megtudtuk: akik e szakokon két éven át megfelelő eredménnyel tanulnak és sikeres vizsgát tesznek, a Veszprémi Egyetem főiskolai karára – szakirányú képzésre jelentkezve –, a kreditpontok beszámításával felvételi nélkül juthatnak be. A csongrádi intézmény e megállapodás révén a régióban egyedülálló lehetőséghez jutott – hangsúlyozta az igazgató.

Egy évvel ezelőtt a magániskola Csongrádon önálló kollégiumot nyitott. A helyek számát időközben – egy családi ház megvásárlásával – tovább növelték. A tagintézmények erősítésével, valamint újjak – így például a tiszakécskei – indításával próbálják kielégíteni az akkreditált képzés iránti igényt. Az A+Euro-Pay e tanévtől a számítástechnikai ismereteiket megalapozni, illetve bővíteni kívánó pedagógusok részére teremtett képzési lehetőséget, melyek költségei – a pedagógusok részére kötelező képzési rendszerben – elszámolhatók.

Csongrádon a nappali tagozaton a felsőfokú végzettséget nyújtó oktatási profilt gazdasági informatikus, valamint külkereskedelmi üzletkötő képzéssel bővítették. A középfokú végzettséget nyújtó külkereskedelmi ügyintéző szakot is e tanévtől indították.

Az iskola erdélyi kötődése megmaradt, sőt: e tanévre már közlemények megjelentetése nélkül is özönlöttek a határokon túli magyar fiatalok a csongrádi székhelyű magániskolába.

M. SZ. J.

Szatymazi feltaláló szerint biztonságosabbá tehetők a vasúti átjárók

Piros lámpa és éles hang

Szalontai Imre kitalált egy olyan egyszerűnek mondható szerkezetet, amivel szerinte biztonságosabbá lehetne tenni a vasúti átjárókat. A Közlekedési Főfelügyelet és a MÁV Rt. illetékesei szerint azonban a találmány nem csökkentené a vasúti balesetek számát.

A vasúti átjárókban bekövetkező balesetek szinte száz százalékát a figyelmetlenség okozza. A fénySOROMPÓ tilos jelzése ellenére hajtanak a sínekre a gépjárművezetők és összeütköznek a szerelvényekkel. A MÁV Rt. Szegedi Területi Igazgatóságához tartozó három megyében, vagyis Bács-Kiskunban, Békésben és Csongrádon 2002-ben eddig 12 baleset történt fény-, illetve félsOROMPÓVAL védett vasúti átjáróban. Hároman életüket veszítették, hatan megsérültek, összesen pedig 25 millió forint kár keletkezett.

A balesetek visszaszorítására Szalontai Imre feltalált egy egyszerű eszközt. – Az emberek veszélyérzetét jobban serkenti a hallásinger, mint a látás – mondta a szatymazi férfi. A találmány lényege, hogy a fénySOROMPÓ olyan eszközzel egészíteni ki, ami éles hangot adná ki, ha pirosra vált a lámpa. Így a látható jelek mellett már egy igen kellemetlen hang is figyelmeztetné a sofőrt, hogy jön a vonat.

A fénySOROMPÓBA a jeladót szerelném, a gépjárművekbe pedig a vevőt. Az eszköz ötlete még 1998 őszén pattant ki a szatymazi férfi fejéből. Szalontai Imre eredetileg közegészségügyi szakember, de érdeklik a műszaki dolgok. A rendszer kiépítése nem kerülne sokba. A jeladó darabja 10-20 ezer, míg a vevőké 3-4 ezer forint

lenne. Sorozatgyártás esetén pedig csökkenne a költség.

A feltaláló még 2000 januárjában levédette találmányát és felkereste vele a vasúttársaság pesti központját. – Teljesen süket fülekre találtam a MÁV-nál. Azt mondták, a vasút mindent megtett a biztonság érdekében, amit előírt nekik a törvény. A többi az autósok dolga és felelőssége. Én már több kört nem futok, várom, hogy lépjenek az illetékesek – tette hozzá.

– Ez a találmány nem oldaná meg a problémákat. Amúgy a vasúti átjárók közlekedési és műszaki szabályainak meghatározása hatósági jogkörébe és ebben a Közlekedési Főfelügyelőség az illetékes – tájékoztatta lapunkat Kaposvári Péter, a MÁV Rt. Szegedi Területi Igazgatóságának igazgatóhelyettese.

Szalontai Imre találmányának híre a Közlekedési Főfelügyelet-hez (KF) is eljutott. – A berendezés igazán egyszerű és nem kerülne sokba az előállítás, de nem váltaná be a hozzá fűzött reményeket – vélte Tilly Károly, a KF osztályvezetője. A hang vagy egyéb figyelmeztetés a gépjárművezetőt többször úgy sem tartaná vissza.

A vasúti pálya és a közút szintbeli keresztezését elsőbbségadással kellene szabályozni. Vagyis a veszélyes helyzet jelző táblákat elsőbbségadás kötelező vagy stoptáblával kellene kiegészíteni. Ez Európa számos országában már bevált és jelentősen csökkent a balesetek száma. Persze a legjobb megoldást az alul- vagy felüljáró építése jelentené a vasúti átjáróknál.

K. T.

A vasúti átjárók többsége veszélyhelyzetet jelent – a találmány ezt próbálná megváltoztatni.

Fotó: Miskolczi Róbert

Drog- és madárügyek

Most már naponta lehet olvasni védett madarakkal, egyáltalán, ritkaságszámba menő állatokkal kapcsolatos visszaélésekről. Hol szárnyasokat halomra lődözö olaszokról, hol deportálás alatt álló, fél- és egészen halott tengelicékről, hol hetvenkét fűrj személyautóból előkerülő, kopasztott teteméről, és így tovább. Mintha régebben ez nem egészen így lett volna. Talán csak tényleg néhány éve járnak hozzánk tömegesen olasz vadászok, talán csak tényleg az utóbbi esztendőkből kezd istenigazából nekilendülni a nyugat-európai állatkereskedőknek görög teknőstől török gekkón át egyiptomi ichneumonig mindent szállító állatcsempészek tevékenysége, talán... Az olvasóban ugyanakkor

fölmerül a sejtés: lehet, hogy a helyzet, ha nem is ennyire, de alapvetően korábban is hasonló volt?! Csak akkor még az illetékeseket (tisztelet a kivételnek) nem igazán érdekelte e jelenség. „Hiszen csak madár, hisz csak egy teknős, hisz csak valami, igaz, védett, de alapvetően érdektelen kis ez meg az?” Talán az sem volt köztudott: az állatcsempészetben-vadászatban annyi pénz van, mint az üzemanyag-, cigaretta-, drogcsempészetben összesen? És mind több lesz, hiszen még például drogból bármennyi előállítható, a védett állatokból – ha pusztításuk továbbra is ilyen iramban megy tovább – hamarosan egy darab sem marad?

F. CS.

FUNDAMENTUM XXI. Ingatlan Szövetkezet		Szolgáltatásaink:	
		- Ingatlan-értékbécslés	- Ingatlan közvetítés
		- Tervezői szaktanácsadás	- Adásvételi szerződés készítése
Ajánlatunk Tagjaink részére		www.fundamentum21.hu	
Futamidő/ Tagi kölcsön	50.000 – 990.000 Ft	1.000.000 – 2.990.000 Ft	3.000.000 Ft-tól
magán céges	3 hónap 12,00% 17,00%	12,50% 17,50%	13,00% 18,00%
magán céges	6 hónap 13,00% 17,50%	13,50% 18,00%	14,00% 18,50%
magán céges	9 hónap 14,50% 18,50%	15,00% 19,00%	15,50% 19,50%
magán céges	12 hónap 16,50% 20,50%	17,00% 21,00%	17,50% 21,50%
Szerettel várjuk Tagjainkat 2002. szeptember 30-án megnyíló új irodáinkba:		Azon tagjaink részére, akik legalább 1 évre lekötött tőkájuk hozamát rendszeres jövedelemként szeretnék megkapni, ajánljuk HAM KAMATFIZETÉSES KONSTRUKCIÓNKAT, melynek hozama a mindenkorli összeghatároknak megfelelő éves hozam 1,5%-kal csökkentett értéke.	
Szeged Klauzál tér 7. (Wagner udvar)		Nyíregyháza Luther u. 5. fsz. 10. (Geduly ház)	
IRODÁINK: 1052 Budapest Váci utca 9. II. em. 1. H-Cs: 9-17, P: 9-14 Tel.: 1-266-3236 Fax: 1-486-0805		8000 Székesfehérvár Koronázó tér 4. I. em. 1. Tel.: 22-507-024 Fax: 22-507-025	
9021 Győr Rákóczi F. utca 3. fsz. 2. Tel.: 96-527-266 Fax: 96-527-267		9400 Sopron Várkerület 9. fsz. 1. Tel.: 99-524-327-328, 505-314 Fax: 99-505-374	
Vidéki irodák nyitvatartása: H-Cs: 8-16, P: 8-14			

A NATURLAND
Magyarország Kft.
kizárólag saját gyógy-
termékeinek értékesítésére

ÜZLETKÖTŐ
KERES

Bács-Kiskun, Békés,
Csongrád megye területére.

Feltétel: vállalkozói igazolvány,
minimum 2 éves hasonló
területen szerzett tapasztalat,
saját gépkocsi
(min. 1 t teherbírású, zárt).

Jelentkezés fényképes
szakmai önéletrajzzal,
a hirdetés megjelenésétől
számított egy héten belül,
„Üzletkötő” jellegre
a következő címen:
NATURLAND
Magyarország Kft.
1656 Rákoskeresztúr 1.
Pf. 73.

PILIS-INVEST
INGATLANBEFEKTETÉSI
SZÖVETKEZET

6720 Szeged, Tisza L. krt. 58. Tel./fax: 62/548-465 62/548-466

1024 Budapest, Retek u. 10.
1065 Budapest, Podmaniczky u. 4.
7621 Pécs, Kazinczy u. 3.
9400 Sopron, Ötvös u. 6.
9022 Győr, Schweidel u. 15.

9700 Szombathely, Aréna u. 4.
8000 Székesfehérvár, Ady E. u. 2.
3525 Miskolc, Szentpáli u. 11.
4400 Nyíregyháza, Szarvas u. 14.
4024 Debrecen, Szent A. u. 55.

Nyitva: hétfőtől csütörtökig 8.30–16.30 óráig pénteken 8.30–13 óráig
www.pilis-invest.hu

AJÁNLATA TAGJAI SZÁMÁRA:

ÖSSZEG	FUTAMIDŐ		
	4-7 hónap	8-11 hónap	12 hónap
50 000-1 999 000	ÉVI NETTÓ		
2 000 000-4 999 000	12%-15%		
5 000 000 felett	HOZAM		
1 000 000 felett	havi kamatozás		

SZERETETTEL VÁRJUK IRODÁINKBAN!